

TÜRKİYE İÇİN EŞİT BAKIM EMERİ MANİFESTOSU

Bu belge, Equal Care Day Initiative tarafından hazırlanan manifestodan uyarlanmıştır.

Taleplerimiz:

I. Görünürlük ve Takdir

1. Ücretsiz bakım işinden değer yaratma, sosyal refah için belirleyici olduğundan, makroekonomik değerlendirmede tanımlanmalıdır (Örneğin, gayri safi yurtiçi hasılanın hesaplanmasında).
2. Ücretsiz bakım işleri daha fazla takdir edilmeli, bakım emeğine dayanan işler/meslekler yeniden değerlendirilmeli ve maddi gelirlerin artırılması için uyumlu bir strateji geliştirilmelidir.
3. Sosyal sigorta çocuk, yaşlı, hasta ve engelli bakımı gibi özel bakım işleri için standartlaştırılmalı ve emeğin karşılığı ödenmelidir. Devlet, emekli maaşlarını, nafakayı ve işsizlik yardımlarını iyileştirmek için sosyal güvenlik fonu uygulamalı, ayrıca ülkenin sosyal güvenlik açısından kalkınması için diğer ülkelerle de iş birliğinde bulunmalıdır.
4. Çocuk yardımı gibi desteklerin kapsamı genişletilmeli ve miktarı artırılmalıdır.
5. Ücretsiz eğitim ve sağlık hizmetlerinin kapsamı genişletilmeli, bu hizmetler yaygınlaştırılmalı ve erişim kolaylaştırılmalıdır. Bu amaçla ülkedeki yatırımlar artırılmalıdır.

II. Adil Bölüşüm

1. Mevcut yasal düzenlemeler hayata geçirilmeli ve uygulanmalıdır:
 - Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tavsiye kararlarına uyulmalıdır. Örneğin; CEDAW tavsiye kararı 19 (c): "Tüm sivil, cezai, idari ve diğer işlemlere yönelik zarara uygun tazminatı belirlemek

- amacıyla zararların değerlendirilmesi sürecinde, kadınların karşılığı ödenmeyen ev içi sorumlulukları ve bakım sorumluluklarının dikkate alınmasını" öngörmektedir.¹
- BM Engelli Hakları Sözleşmesi uygulanmalıdır.²
 - İzinler konusunda; 4857 sayılı İş Kanunu, sosyal güvenlik yönünden 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uygulanmalıdır. Örneğin 4857 sayılı İş Kanunu m. 7 (d) uyarınca: "Geçici işçiler çalıştıkları dönemlerde, işyerlerindeki sosyal hizmetlerden eşit muamele ilkesince yararlandırılmalıdır. Geçici işçiler, çalışmadıkları dönemlerde ise özel istihdam bürosundaki eğitim ve çocuk bakım hizmetlerinden yararlandırılmalıdır".³
 - T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) 6399 sayılı Doğum Yardımı Yönetmeliği, kadın, erkek farkı gözetmeksizin uygulanmalı ve doğum yardımı miktarı artırılmalıdır.
 - Gebe ve emziren kadınların yasal hakları iyileştirilmeli, haklarına erişimleri sağlanmalı ve çalışma koşulları düzenlenmelidir.
 - 2. Çocuk bakımı ve eğitim sağlayıcıları için toplumsal cinsiyet, bakım emeği ve çoğulculuğa duyarlı pedagojik eğitim verilmelidir.
 - 3. Bakım emeği vererek geçirilmiş dönem profesyonel özgeçmişte yer almalı ve diğer faaliyetler ile eşit statüde olacak bir şekilde tanımlanmalıdır.
 - 4. Alternatif istihdam modelleri ile, örneğin çalışma saatlerinin önemli ölçüde azaltılması

¹ CEDAW Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi Kadınların Adalete Erişimlerine İlişkin Tavsiye Kararı, <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/35253/cedaw-33-sayili-genel-tavsiye-karari.pdf> (sf. 12)

² Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/EngellilerinHaklarinalliskinSozlesme.pdf>

³ 4857 sayılı İş Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf> (sf. 7)

TÜRKİYE İÇİN EŞİT BAKIM EMEĞİ MANİFESTOSU

Bu belge, Equal Care Day Initiative tarafından hazırlanan manifestodan uyarlanmıştır.

ve bir iş-bakım modeli oluşturulmasıyla, ailelerde ve/veya sorumluluk alan bireyler/topluluklar arasında eşit iş bölümü desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. Bu modeller özellikle vergi mevzuatının düzenlenmesini (evli çiftler için vergilendirmenin paylaşılması), destekleyici önlemleri (ebeveyn-doğum izni) ve devredilemez ebeveyn izinlerinin uzatılmasını içermelidir.

5. Ücret farkı ve bakım sürecindeki emek farkının nedensel kökenleri de göz önüne alınarak kadınlar ve erkekler arasında ücret eşitliği sağlanmalıdır. Yasal olarak ücret şeffaflığı uygulanmalıdır.

6. Bakım sorumluluğu özel sektör işletmeleri tarafından yerine getirilmelidir. Özel ve kurum içi bakım çalışmalarını ödüllendiren, bakım sağlayıcılarının geçim kaynaklarını vesaflığını güvence altına alan takdir edici uygulamalar ve katkılar getirilmelidir.

7. Yabancı ülkelerden gelen bakım sağlayıcıların hakların güvence altına alınması ve korunması için 189 sayılı ILO Sözleşmesi'ne (Ev İşçileri Sözleşmesi) taraf olunmalı ve bu sözleşme uygulanmalıdır.

8. ILO'nun "Kadınlar İçin Daha Çok ve Daha İyi İşler" programı desteklenmelidir. Bu çerçevede, aktif işgücü piyasası politikalarıyla kadınlar için insan onuruna yakışır iş fırsatları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve çalışma standartları konusunda farkındalık oluşturulmalıdır.⁴

III. Yapısal Destek

1. Profesyonel bakım desteği geliştirilmeli ve genişletilmeli; bu amaçla kayıt dışı çalışmalar önlenmelidir.

2. Günlük bebek ve çocuk bakım hizmetleri geliştirilmeli, 7/24 bakım hizmeti veren kurumlar açılmalı ve bebek ve çocuk bakım hizmetlerine erişim kolaylaştırılarak mali destekler sağlanmalıdır.

3. Bakım mesleklerinde daha iyi çalışma koşulları getirilmeli ve ücretler artırılmalıdır.

4. Bakım mesleklerinde çalışanların kendileri ile ilgili karar alma süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.

5. Bakım mesleklerinde çalışanlara, hakları konusunda kapsamlı eğitimler verilmelidir.

6. Kurumsal sosyal sorumluluk geliştirilmeli ve profesyonel bakım hizmeti sağlayan şirketler desteklenmelidir.

IV. COVID-19

11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen COVID-19'un, bakım emeğine duyulan ihtiyacı artırmış ve kadınların bakım emeği harcanarak yapılan işleri 4 kat daha fazla⁵ yüklenmeye başlamış olması sebebiyle, aşağıda belirtilen önlemler alınmalıdır:

1. Kadın çalışanlar, artan ev işleri ve bakım emeği ihtiyacı sebebiyle desteklenmelidir.

2. Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı politika ve mekanizmalar geliştirilmelidir.

3. Özellikle sağlık sektöründe çalışanlar, bakım hizmetleri açısından desteklenmelidir.

4. Yaşanan hastalık dönemlerinde bakım izinleri artırılmalı ve kişiler mali açıdan desteklenmelidir.

5. Bakım hizmeti veren kurumlar yaygınlaştırılmalı ve maliyetler devlet tarafından desteklenmelidir.

⁴ Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye'de Kadınların İnsana Yakışır İşlerle Güçlendirilmesi, https://www.ilo.org/ankara/projects/WCMS_380372/lang--tr/index.htm

⁵ "COVID-19 Küresel Salgın Sürecinde Türkiye'de Bakım Ekonomisi ve Toplumsal Cinsiyet Temelli Eşitsizlikler" (2020), UNDP, <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/corporatereports/COVID-gender-survey-report.html>.